

Závěrečný projekt - Metodologie 2

PdF:SP7MP MTP2. Kamila Kuchaříková učo: 220824

Téma: Kreativita ve výtvarném projevu.

Výtvarná výchova vychází z přístupu k člověku jako k individualitě. Podporuje jeho tvořivost a komunikaci a nemalou částí se podílí na procesu jeho sociální integrace. Jde o rozvoj komunikačních schopností a dovedností v sociální interakci. Výtvarná výchova dále usiluje o to, aby se studenti nestávali pouze pasivními příjemci současné vizuální kultury, ale také jejími poučenými vnímáči. Hlavním cílem je podílet se na procesu umělecké tvorby, uvědomovat si, rozvíjet a uplatňovat schopnost osobitého vnímání, vyjadřování a účastnit se komunikačního procesu. A tímto odhalovat nezastupitelný význam umění při poznávání a chápání světa i sebe samých.

Jde o přístup k Výtvarné výchově na ZŠ. Třídy jsou v dnešní době převážně multikulturní a každé dítě/žák má individuální výtvarný projev, který je do jisté míry ovlivněn učitelem, ale převážně etnikem a kulturním prostředím ve kterém dítě žije.

V dnešní době navštěvují školy žáci různých etnických menšin a národnostních skupin. Cílem mého výzkumu je zjistit do jaké míry je výtvarný projev žáka ovlivněn jeho etnicitou. Zjistit, zda etnicita ovlivňuje výtvarný projev žáka.

Výzkumná otázka

Hlavní výzkumná otázka:

Má etnikum vliv na výtvarný projev žáka?

Vedlejší výzkumné otázky:

Ovlivňuje pedagog výtvarný projev žáka?

Ovlivňuje kulturní prostředí, ve kterém dítě žije, jeho výtvarný projev?

Volba výzkumné strategie

Ve výzkumu bude uplatněna výzkumná strategie, která se opírá o řadu kvalitativních ale i kvantitativních metod sociálně pedagogického výzkumu. Ale v tomto příkladu se přikláním k vybraným metodám z kvantitativního výzkumu. Předpokládanou technikou bude dotazování.

Hypotézy

Teoretická hypotéza: Etnikum výrazně ovlivňuje výtvarný projev žáků.

Pracovní hypotéza:

1. Čím odlišnější jsou kulturní znaky, tím zvláštnější je výtvarný projev.

2. Členové dané etnické skupiny mají výrazové prostředky ve výtvarném projevu odlišné od ostatních společenství.
3. Vliv kulturních tradic se projevuje na výtvarném projevu.
4. Etnikum znevýhodňuje výtvarný projev.

Konceptualizace:

Etnikum

Etnikum – skupina lidí, kteří mají stejnou etnicitu (jedna ze základních charakteristik člověka jako společenství a kultura bytostí; komplexní a dynamický znakový systém vzájemně a trvale se ovlivňujících prvků, které vznikají, reprodukují se a zanikají v kultuře a ve společnosti. Součástí jsou zpravidla jazyk, teritorium, hodnotový systém, některé kulturní prvky) a etnickou (národní) příslušnost. Pojem širší než národ. Členové etnických skupin mohou být na základě etnické příslušnosti vylučováni z okolní společnosti. Jsou tak nedobrovolně omezováni a znevýhodněni v dělbě práce, přístupu ke vzdělání, moci a bohatství oproti dominantnímu etniku/národu.

Operacionalizace:

I.č.1 – Jazyk, nářečí, zavedené způsoby komunikace – jazyk používaný doma

I.č.2 – Hodnotový systém: mravy, přístup ke vzdělání, přístup k práci, národnost matky národnost otce

I.č.3 – Kulturní prvky: tradice, zvyky.

Metody sběru dat

Metoda sběru dat: Analýza produktů, jako doplňková metoda dotazník

Výzkumná populace: Žáci 5. třídy ve vybraných školách s větším množstvím žáků (30%) z etnických menšin a národnostních skupin.

Výzkumný vzorek: 30 žáků. Z výzkumného vzorku je 15 dětí romského etnika, 15 dětí většinová populace. 20 dívek, 10 chlapců. Věk v průměru 11 let.

Pro svůj výzkum jsem vybrala metodu analýzy produktů a jako doplňkovou metodu dotazník, který se bude zaměřovat především na etnicitu. Zaměřila jsem se na žáky pátých tříd Základní školy. Výzkum se bude provádět v několika třídách na dvou školách v Brně. Tuto výzkumnou populaci jsem si vybrala záměrně, jelikož pátý ročník je pro většinu žáků základní školy důležitým momentem. Jde o přechod z I. stupně na II. stupeň ZŠ. Jedná se o tzv. mladší školní věk. Děti mají velmi živou fantazii a představy, které se odrážejí i v jejich výtvarném projevu. Nevýhodou může být udržení pozornosti. Proto bude dotazník sestaven z jednoduchých, krátkých otázek s uzavřeným nebo polouzavřeným typem odpovědi. A neměl by trvat více než 10 minut. U analýzy produktů se zaměřím, na výtvarný projev tzn. výtvary z minulosti, ale také na ty, které budou vznikat v rámci výzkumu za předem určených podmínek.

Dotazník bude použit jako podpůrný prostředek ke zjištění sociálního zázemí a etnicity jednotlivých respondentů, s kterými se bude výzkum provádět.

Př. : DOTAZNÍK

U každé otázky zakroužkuj jen jednu odpověď.

1) Ke které etnické skupině se hlásíš?

- a) Česká
- b) Romská
- c) Slovenská
- d) Vietnamská
- e) Češi + Romové
- f) Nevím
- g) Jiná jaká? _____ (vypiš)

2) Ke které etnické skupině se hlásí Tvá matka?

- a) Česká
- b) Romská
- c) Slovenská
- d) Vietnamská
- e) Češi + Romové
- f) Nevím
- g) Jiná jaká? _____ (vypiš)

3) Ke které etnické skupině se hlásí Tvůj otec?

- a) Česká
- b) Romská
- c) Slovenská
- d) Vietnamská

e) Češi + Romové

f) Nevím

g) Jiná jaká? _____ (vypiš)

4) Kolik máš sourozenců?

- a) 0
- b) 0-1
- c) 1-2
- d) 2-3
- e) 3 a více

5) Jakým jazykem mluvíte doma?

- a) Česky
- b) Slovensky
- c) Romsky
- d) Česky + Romsky
- e) Jiným jakým?
_____ (vypiš)

6) Jak trávíš svůj volný čas doma s rodiči?

- a) Malujeme
- b) Zpíváme
- c) Tančíme
- d) Vystřihujeme

e) Jinak jak? _____
(vypiš)

7) Čím nejraději kreslíš/maluješ?

- a) Pastelem
- b) Pastelkou
- c) Tužkou
- d) Vodovými barvami
- e) Fixy
- f) Ruce + barva
- g) Rád/a kombinuji více technik

8) Jakou barvu nejraději používáš?

- a) Červenou
- b) Zelenou
- c) Modrou
- d) Černou
- e) Růžovou
- f) Rád/a kombinuji více barev

9) Na co nejraději kreslíš/maluješ?

- a) Na papír
- b) Na zeď

c) Na výkres

d) Na zem

e) Na plátno

f) Jiné jaké? _____
(vypiš)

10) Kolik času denně věnuješ výtvarné činnosti?

- a) 5 – 10min.
- b) 10 – 20min.
- c) 20 – 30min.
- d) Žádný

11) Máš rád/a hodiny výtvarné výchovy?

- a) Ano
- b) Ne

POHLAVÍ (zakroužkuj): HOCH
DÍVKA

VĚK: _____

—

TŘÍDA: _____

—

Praktické a etické problémy

U tohoto výzkumu by mohlo vzniknout mnoho problémů, jak z praktického, tak i z etického hlediska. Mohlo by jít o možné nepochopení ze strany respondentů, tak i učitelů – nespolupráce. Proto bude kladen důraz na vysvětlení dané problematiky, vysvětlení pojmů – etnikum, etnicita, etnická skupina, kreativita, výtvarný projev, atd. .

Mezi etické problémy by se daly zařadit reakce na otázky týkající se etnika, či přiřazení se do určité etnické skupiny.

Použitá literatura:

Disman, M. 1993. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.

BURIÁNEK, J. 1993 *Systémová sociologie. Problém operacionalizace*. Praha: Univerzita Karlova.

BOURDIEU, P. 1998 *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.

PETRUSEK, M. 1993 *Teorie a metoda v moderní sociologii*. Praha: Karolinum.

SILVERMAN, D. 2005 *Ako robiť kvalitatívny výskum*. Bratislava: Ikar.

STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. 1999 *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.

JEŘÁBEK, H., 1997 Paul Lazarsfeld a počátky komunikačního výzkumu. Praha: Karolinum.

COHN, W., 2009 *Cikáni*. Slon.

PUNCH, K., 2008 Úspěšný návrh výzkumu. Portál.

OCHRANA, F., 2009 Metodologie vědy – Úvod do problému. Praha: Karolinum.

Uf, to vaše téma je takové zapeklité. Mám tyto komentáře

- 1) V první řadě je dost ožehavé pouštět se na takovou etnickou půdu, etnikum je problematický a špatně měřitelný pojem (pro některé odborníky dokonce neexistující atd.). Zvlášť to platí tehdy, když je vaše práce vlastně jen o jednom etniku.
- 2) Není mi jasné, proč je tento výzkum přínosný
- 3) Nejproblematictější věc – je dost pravděpodobné, že spíše než etnikum bude mít na výtvarný projev žáků vliv každodennost v jeho rodině, sociální podmínky, nebo zkrátka to, jestli si doma malují nebo ne. To může být s etnikem samozřejmě spjato (víme, že Romové u nás žijí v jiných podmínkách než majoritní populace). Ale nevidím důvod, proč zkoumat zrovna to etnikum, zvlášť když tím dost možná pomíjíme podstatnější vlivy na výtvarný projev.
- 4) K ostatním problémům, dotazníku atd. vizte komentáře v textu. Budete-li chtít projekt uskutečnit, doporučuji důkladnou revizi.